

AGROTURIZMNING MOHIYATI VA UNGA BAG'ISHLANGAN ILMIY QARASHLAR EVOLYUTSIYASI

Yoriyeva Farangiz Murodillayevna
Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
ORCID: 0009 0005 5835 2601
farangiz.feyaaa@gmail.com

Annatsiya. Ushbu maqola bugungi kunda dunyoda dolzarb masalalardan biri bo'lgan agroturizm sohasini tashkil etish, rivojlantirish masalalariga bag'ishlangan. Mazkur tadqiqotning asosiy predmeti agroturizmning rivojlantirishga qaratilgan. Shu bois, ushbu maqolada iqtisodchi olimlarning agroturizmni tashkil etish va uning mamlakat iqtisodiyotidagi o'rni, uni rivojlantirishga to'sqinlik qiluvchi omillar ko'rib chiqilgan.

Tayanch so'zlar: turizm, ekoturizm, qishloq turizmi, agroturizm.

СУЩНОСТЬ АГРОТУРИЗМА И ЭВОЛЮЦИЯ НАУЧНЫХ ПОДХОДОВ К НЕМУ

Ёриева Фарангиз Муродиллаевна
Ташкентский государственный экономический университет

Аннотация. Данная статья посвящена организации и развитию агротуризма, который сегодня является одной из самых актуальных проблем в мире. Основной предмет данного исследования сосредоточен на развитии агротуризма. Поэтому в данной статье экономисты рассматривают организацию агротуризма и его роль в экономике страны, а также факторы, сдерживающие его развитие.

Ключевые слова: туризм, экотуризм, сельский туризм, агротуризм.

THE ESSENCE OF AGRO-TOURISM AND THE EVOLUTION OF SCIENTIFIC APPROACHES DEDICATED TO IT

Yoriyeva Farangiz Murodillayevna
Tashkent State University of Economics

Annotation. This article is devoted to the organization and development of agrotourism, which is one of the most pressing issues in the world today. The main subject of this study is focused on the development of agrotourism. Therefore, in this article, economists consider the organization of agrotourism and its role in the country's economy, as well as the factors that hinder its development.

Key words: tourism, ecotourism, rural tourism, agrotourism.

Kirish.

Dunyoda turistik xizmatlar bozorining jadal rivojlanishi ushbu sohada ko'rsatilayotgan xizmatlar turlari va ularning sifat ko'rsatkichlarini tubdan takomillashtirish zaruriyatini tug'dirmoqda. Ushbu soha so'nggi yillarda aksariyat davlatlarda iqtisodiyotning mustaqil tarmog'i sifatida shakllanishga ulgurdi. Turizm sohasining global darajada rivojlanishi ushbu sohani tarkibiy jihatdan mukammallashtirishga olib kelib, turistik oqim maqsadidan kelib chiqqan holda ko'rsatiladigan turistik xizmatlarning turlari ham turli yo'nalishlar kesimida rivojlana boshladi. Jumladan, Yevropada agroturizm tarixi 200 yildan ko'proq vaqtga borib taqalsa-da, ammo ushbu sanoat XX asrning 1850-yillarida, qishloq joylarida sayyohlarni joylashtirish uchun birinchi marta Fransiyada mehmon uylari birlashganda tizimli rivojlana boshladi (Чернышова, Силова, 2024).

Adabiyotlar sharhi.

Agroturizm bo'yicha olib borilgan tadqiqotlar asosan quyidagilarga qaratilgan: qishloq xo'jaligi, qishloq iqtisodiyoti, turizm va rejalashtirish, shu jumladan an'anaviy qishloq xo'jaligi ishlab chiqarishidan boshqa manbalardan daromadlarni to'ldirish imkoniyatini, qishloq iqtisodiyotining pasayish tendensiyasini yumshatish uchun yechimlar hamda agroturizm manzarasi va agroturizmning shahar-qishloq munosabatlariga ta'sirini va qishloq xo'jaligida texnologiya va innovatsiyalarni qabul qilish kabi masalalar yuzasidan ko'plab olimlar tadqiqot olib borishgan.

Agroturizm bo'yicha bir necha mualliflar (Alburquerque, 2002) qarashlari mavjud bo'lib, ular mahalliy rivojlanish jamiyatning endogen resurslari va salohiyatini aniqlash va ulardan foydalanishga asoslanadi. Agroturizm, o'z navbatida, tijorat va turistik qarashlar orqali mahalliy o'ziga xoslik va ishlab chiqarish jarayonlariga qiymat va iyerarxiya beradigan qishloq joylarini qayta faollashtirish uchun hududiy rivojlanish strategiyasi hisoblanadi.

Rodriges Alonsoning (2019) fikriga ko'ra agroturizm – bu muqobil turizmning bir shakli bo'lib, uning mohiyati fermerlar tomonidan asosiy faoliyatni rivojlantirishga taklif qilinadigan to'ldiruvchi sifatida tashkil etilgan tadbirlar majmuasida qadrlanadi, shuningdek, turistlar ishtirokida va ular o'z navbatida ular uchun haq olinadigan xizmatlarni tashkil qiladi.

Shunday qilib, agroturizm mahalliy rivojlanish strategiyasi sifatida jozibador turizm turi bo'lib, mavjud tabiiy resurslardan va yangi yerlardan foydalanishga asoslanadi. Bularning barchasi hududning an'anaviy faoliyatini yuqori darajada qayta baholashni nazarda tutadi; turli xil vatanparvarlik va ijtimoiy-madaniy qadriyatlar birlashtirilgan, qishloq oilasi va tabiiy muhit bilan birlashadi (Noa Gascón, 2019).

Agroturizm mahalliy rivojlanish inson va jamoa manfaatlarini markaziy nuqta sifatida joylashtirishni maqsad qilib qo'yadi, chunki u odamlarning kundalik sohasidagi imkoniyatlarini oshiradi. Shunday qilib, tor ma'noda agroturizm – kishilarning tirik organizmlar (jumladan, insonlar) yashaydigan muhitga sayohat qilishlari. Keng ma'noda esa agroturizm agroturizm – qishloq hayoti, madaniyati va taomlari bilan tanishish maqsadida fermer xo'jaliklari, eski plantatsiyalar, gastronomik festivallar yoki boshqa qishloq xo'jaligi korxonalariga tashrif buyurishni o'z ichiga olgan turizm turi. Agroturizm barqaror turizmni rivojlantirish, mahalliy qishloq xo'jaligini qo'llab-quvvatlash va qishloq jamoalariga iqtisodiy foyda keltirish uchun qishloq xo'jaligi va turizmni birlashtiradi.

Tadqiqot metodologiyasi.

Tadqiqotda analiz va sintez, monografik tahlil, ilmiy abstraksiyalash, qiyosiy tahlil, tanlama kuzatuv, abstrakt-mantiqiy kabi usullaridan foydalanilgan.

Tahlil va natijalar muhokamasi.

Tahlillarga ko'ra, agroturizm sohasini rivojlantirish zaruriyati xalqaro turistik oqim hajmida tabiat qo'ynida o'z salomatligiga umuman xavf tug'dirmaydigan sharoitda hordiq chiqarish maqsadida turistik xizmatlardan foydalanuvchilar ulushining ortishi bilan izohlanadi.

O'sha davrda xalqaro turistik xizmatlar bozorida agroturizm eng ommabop turistik xizmatlar turiga aylanib, uning asosiy maqsadi tabiatni muhofaza qilish bilan uzviy bog'liq bo'lib shakllana boshladi. Bunda agroturizm xizmatlaridan foydalanadigan turistlar asosan ekologik jihatdan toza transport xizmatlaridan foydalanishlari, ular uchun maxsus ajratilgan agroturistik obyektlarda dorivor o'simliklarni terishlari, tabiat qo'ynida dam olishlari, sayohat qilishlari bilan birga, ularning vaqtinchalik yashashi uchun mo'ljallangan obyektlarining inson salomatligi uchun zararsiz materiallardan qurilganligi kabi xususiyatlarning mavjudligi hisobiga tabiatni muhofaza qilish ekoturizmning bosh maqsadi sifatida baholangan.

Agroturizm nima o'zi? U boshqa turdagi turizm va xizmatdan nimasi bilan farq qiladi, degan o'rinli savollar tug'iladi. Turizm so'zi fransuz tilida *tourisme-sayohat* qilish, dam olish bilan bir qatorda sport va umum-tarbiyaviy yoki siyosiy-ma'rifiy vazifalarni bajarish degan ma'noni anglatadi (Словар, 1958). Agroturizm, ilgari bo'lgani kabi, qishloq turizmining ixtisoslashgan segmenti bo'lib taklif qilingan, shuning uchun u tabiat turizmi modali bilan bog'liq bo'lgan variant bo'lib, u bozorning atrof-muhitga sodiq bo'lgan ma'lum segmentlarini qondirishga qaratilgan, qishloq madaniyatini bilishga e'tibor qaratadi va ekologik barqaror qishloq xo'jaligi amaliyotlarini saqlashga asoslangan turizmning mintaqaviy kontekstlarida birgalikda yashash shakllarini mujassamlashtirgan yangi turizm turlarini targ'ib qiladi (Rodríguez Alonso, 2019).

Agroturizm sayyohlik faoliyatining bir turi sifatida paydo bo'lib, tashrif buyuruvchilarga mahalliy madaniyatning jihatlarini bilish va hunarmandchilikdan tashqari qishloq, o'rmon va baliqchilik mahsulotlarini yetishtirish, yig'ish va qayta ishlashning an'anaviy amaliyotlarini o'rganish imkoniyatini beradi. Lotin Amerikasida allaqachon agroturizm bo'yicha "turistik paketlar" mavjud bo'lib, ular tashrif buyuruvchilarga nafaqat dam olish va qishloq landshaftidan zavqlanish, balki ishlab chiqaruvchining turmush tarzi bilan shug'ullanadigan fermalarda uning oilasi bilan bir yoki bir necha kun qolish imkoniyatini beradi. Boshqa tomondan, agroturizm qishloq xo'jaligi va agrosanoat faoliyatini diversifikatsiya qilish variantini tashkil etadi, bundan nafaqat ushbu korxonalar egalari, balki shu orqali yangi ish va daromad manbalariga ega bo'lgan boshqa qishloq aholisi ham foyda ko'radi (Pumares Chat, Argelia, 2019).

Shuningdek, boshqa mualliflar (Osorio, Espeitx, Serrano, 2015) agroturizmni qishloq, agrar va qishloq xo'jaligi muhitining harakatlarini o'z ichiga oladi, deb hisoblaydi Agroturizm qishloq xo'jaligi faoliyati bilan bog'liq bo'lib, unda faoliyatning tashkilotchisi fermerning o'zi hisoblanadi, fermer o'zida mavjud resurslardan oqilona foydalangan holda, yangi dasturlar va loyihalarni amalga oshirishi tushuniladi.

Agroturizm dunyo bo'yicha hali ommalashmagan iqtisodiy model bo'lib, kichik va o'rta biznes tadbirkorlarning qishloq xo'jaligi faoliyatiga, shuningdek, qishloq landshaftlari, urf-odatlar va mahalliy madaniyatiga asoslangan iqtisodiyotni saqlashga asoslanadi (Riveros, Blanco, 2003).

Turli adabiyotlarda agroturizmni turlicha talqin qiladilar. Bizning dunyoqarashimizga yaqin bo'lgan, quyidagi 1-jadvalda «agroturizm» iqtisodiy kategoriyasining mohiyatini tushuntirishga qaratilgan ilmiy qarashlar keltirilgan.

MDH mamlakatlari ham tabiiy-ekologik jihatdan o'zining yuqori darajadagi agroturizm sohasini rivojlantirish salohiyatining yuqori ekanligi bilan ajralib turadi va ushbu sohani rivojlantirish bo'yicha mamlakatlarda tegishli islohotlarga ustuvorlik qaratilayotganligi uning huquqiy-me'yoriy asoslari orqali agroturistik xizmatlar ko'rsatish bo'yicha faoliyat yo'nalishlarini aniqlash imkoniyatini yaratadi.

**«Agroturizm» iqtisodiy kategoriyasining mohiyatini tushuntirishga
qaratilgan ilmiy qarashlar**

Iqtisodchi olim	«Agroturizm» iqtisodiy kategoriyasiga berilgan ta'rif
Santeramo, Barbieri (2017)	“ishlaydigan qishloq xo'jaligiga — odatda fermaga — dam olish, yoki ta'lim olish maqsadida tashrif buyurish”
Iancu, Iancu, Brad, Popescu, Marin, Adamov (2020)	bu tadbirkorlik faoliyati, chunki u barqaror qishloq xo'jaligi qoidalarini, shuningdek, barqaror turizm bilan bog'liq bo'lganlarni to'liq ifodalaydi. Darhaqiqat, agroturizm iqtisodiy va ijtimoiy hayotning ba'zi muhim qismlariga multiplikativ ta'sir ko'rsatadigan qishloq jamoalarining barqaror rivojlanishi uchun “aqlii imkoniyat” sifatida qaraladi.
Tew, Barbieri (2012)	“fermaga yoki boshqa qishloq xo'jaligiga tashrif buyuruvchi qishloq xo'jaligi landshaftini o'ylaydigan yoki dam olish maqsadida qishloq xo'jaligi jarayonida ishtirok etadigan har qanday faoliyat”
Karabati, Dogan, Pinar, Celik (2009)	“Har qanday fermer xo'jaligiga asoslangan biznes, aholining zavqlanishi va ta'lim olishi, fermer xo'jaligi mahsulotlarini ilgari surish va shu bilan qo'shimcha fermer daromadlarini olish uchun taklif etiladi”
Kizos, Iosifides (2007)	“Qishloq xo'jaligida band bo'lgan kishilar tomonidan qishloq joylarda rivojlantiriladigan kichik, oilaviy yoki kooperativning turistik faoliyati”
McGehee, Kim, Jennings, Gender (2007)	“ishlaydigan qishloq xo'jaligi muhiti va tijorat turizmi komponentini o'z ichiga olgan qishloq korxonalari”
Ollenburg, Buckley (2007)	“Ishtirok etish, kuzatish yoki ta'lim olish uchun ishlaydigan fermer muhitida tijorat mijozlariga taklif qilinadigan faoliyat va xizmatlar”
Marques (2006)	“Qishloq turizmining o'ziga xos turi bo'lib, unda mezbon uy egasi yashaydigan qishloq xo'jaligi obyektiga birlashtirilishi kerak, bu esa tashrif buyuruvchilarga qishloq xo'jaligi yoki mulkdagi qo'shimcha tadbirlarda qatnashish imkonini beradi”
Sonnino (2004)	“Qishloq xo'jaligi tadbirkorlari va ularning oila a'zolari tomonidan amalga oshiriladigan, fermerlik faoliyati bilan bog'liq va qo'shimcha bo'lishi kerak bo'lgan mehmondo'stlik faoliyati”
Santeramo, Barbieri (2017)	“Agrar muhit, agrar mahsulotlar yoki agrar turar joylar bilan bevosita bog'liq bo'lgan turizm mahsulotlari”
Muallif fikriga ko'ra	“Agroturizm – qishloq xo'jaligiga asoslangan va bevosita qishloq xo'jaligi mahsulotlari bilan bog'liq bo'lgan turizm yo'nalishi bo'lib, sayyohlarga fermer xo'jaligining o'simlik va hayvonot dunyosi bilan tanishish, dehqonchilik sir-asrorlarini o'rganish, ekish, hosil yig'ishtirish va hattoki ishtirok etish, qishloq xo'jaligi mahsulotlarini qayta ishlash jarayonida to'g'ridan-to'g'ri dalada meva-sabzavot ta'midan bahramand bo'lish va fermer xo'jaligining noodatiy qishloq mehmon uylarida, go'zal tabiat bag'rida toza havoda, nisbatan arzon narxlarda dam olish imkoniyatlarni taqdim etadigan turizm turi hisoblanadi”

Manba: muallif tomonidan tuzilgan.

Agroturizm sohasini rivojlantirish, uning mamlakat iqtisodiyotidagi o'rni va rivojlanish tendensiyalarini baholash borasida qator mahalliy iqtisodchi olimlar tomonidan ham ilmiy tadqiqotlar amalga oshirilgan. Jumladan, Fayzullayev, Nurmatov, Yaxshiboyev (2024) fikricha, «Agroturizmning asosiy vazifasi insonning ruhiy va jismoniy holatini samarali yaxshilashdir. Iqtisodiy funksiyalar qatorida qishloq joylarining o'ziga xos resurslarini sotish bozorini yaratishni alohida ta'kidlash kerak, bu ularning faoliyati uchun moliyaviy resurslarni ishlab chiqaradi va qishloqlarning iqtisodiy o'sishini rag'batlantiradi. Agroturizm qo'shma faoliyatdir, chunki agroturizmning o'zi turistlar uchun barcha turdagi o'yin-kulgilarni to'liq ta'minlay olmaydi, shuning uchun u qishloq turistlariga xizmat ko'rsatuvchi boshqa tuzilmalar bilan hamkorlik qilish zarur».

Keltirilgan ta'rifdan ko'rinadiki, olimlar "agroturizm" tushunchasi doirasini kengroq tushunadi. Olim agrorizm obyekti va uning hududi bilan bog'liq muammolar qatoriga o'sha hududda istiqomat qiluvchi aholini ish bilan ta'minlash masalasini ham kiritadi. Darhaqiqat, sohada amalga oshirilgan ishlardan ko'zlangan maqsad nafaqat atrof-muhit tozaligini saqlash, balki hudud aholisi ijtimoiy hayotini yaxshilashga ham xizmat qilishi kerakligi olimning fikrlari asosli va to'g'ri ekanligidan dalolat beradi.

Shu bilan birga, unda agroturizmning insonlarni tabiat va uning boyliklari to'g'risidagi bilimlarini ko'paytirish, ularni o'rganish kabi imkoniyatlari mavjud ekanligi e'tibordan chetda qolgan.

Nazarova (2022) tadqiqotlari natijalariga ko'ra, agroturizmning asosiy maqsadlaridan biri-qishloq hududlarini barqaror rivojlantirishda ularning turistik imkoniyatlaridan keng foydalanishni tashkil etishdan iborat deyishga asos bo'ladi. Turizm xususan agroturizmdan amaliyotda foydalanish bo'yicha xorijda olib borilgan tasniflash ishlari yuksak ilmiy qiymatga ega bo'lib, bu borada Italiya, Germaniya, Fransiya tajribalari muhim hamiyat kasb etadi. Agroturistik tasnif-agroturlarning muayyan ko'rsatgichlari asosida tizimli darajalash yoki turkumlashni bildiradi. Shunga ko'ra agroturlarni tasniflashda ularni sinf-tur-ko'rinish-guruh-daraja kabi iyerarxik qismlarga ajratish muvofiqdir, degan xulosaga kelingan bo'lsa.

Xulosa va takliflar.

Ushbu tadqiqotda qishloq hududlarini barqaror rivojlantirishni qo'llab-quvvatlash vositasi sifatida agroturizmga oid ilmiy adabiyotlarni mavzular bo'yicha tizimlashtirishga erishish uchun tizimli adabiyotlar tahlilini o'tkazdik.

Tadqiqotimiz shuni ko'rsatadiki, ilmiy adabiyotlarda agroturizm haqida juda ijobiy qarashlar mavjud. Ushbu qarash BMTning 2030 yilgacha Barqaror rivojlanish kun tartibi maqsadlariga mos keladi (United Nations, 2020). Agroturizm turizm orqali kambag'allikni kamaytirishga, ish bilan bandlik imkoniyatlarini yaratishga, qishloq xo'jaligi va mahalliy xizmat ko'rsatuvchi sektorlar bilan sinergiya yaratishga, gender tengligiga erishishga va yo'llar va aeroport inshootlari kabi asosiy infratuzilmalarni rivojlantirishni rag'batlantirishga olib kelishi mumkin.

Biz olimlar qishloqni barqaror rivojlantirish strategiyasi orqali jamoalarni jonlantirish uchun ham fermer xo'jaliklari, ham qishloq jamoatchiligi uchun agroturizm faoliyatini yo'lga qo'yish muhimligini ta'kidlaganini aniqladik. Fortune Business Insights (2020) tomonidan taqdim etilgan oxirgi hisobotga ko'ra, global agroturizm bozori tez orada sezilarli o'sishni ko'rsatishi kutilmoqda. Hisobotda bozor hajmi 69,24 milliard dollardan boshlab, 2027 yilga kelib u 117,37 milliard dollarga yetishi va prognoz davrida CAGR 7,42 foizga yetishi prognoz qilinmoqda.

Shunga qaramay, agroturizm butun turizm industriyasi bilan solishtirganda hali ham o'ziga xos bozor hisoblanadi. Empirik tadqiqotlardan olingan dalillar agroturizmni rivojlantirish yo'lidagi ba'zi cheklovlar va to'siqlarni, jumladan, jalb qilingan fermerlar va destinatsiyalarni boshqarish tashkilotlari o'rtasida turizmni rag'batlantirish bo'yicha sa'y-harakatlarning parchalanishi (Oyner, Kline, Oliver, Kariko, 2018), fermerlar o'rtasida tadbirkorlikni uzoqni ko'ra bilishning yo'qligi (Palmi, Lezzi, Lezzi, 2020) va moliyaviy resurslarning (Campbell, Kubickova, 2020) yo'qligidan dalolat beradi. Qanday bo'lmasin, qishloq sharoitida agroturizm faoliyatining mumkin bo'lgan afzalliklari va agroturizmni rivojlantirishdagi to'siqlar har tomonlama chuqurlashtirish va umumlashtirishga loyiq.

Adabiyotlar/ Jumepamyra/ Reference:

Alburquerque, F. (2002). Marco conceptual y estrategias del desarrollo local. Instituto de economía y Geografía. Madrid. España

Alieva, M. T. (2023). Development of smart tourism in Uzbekistan.

- Alieva, M.T. (2018). *Tourism problems in the Central Asian republics. International Scientific Journal*, 67: 30-4.
- Aliyeva, M. T. (2007). *Economy of tourist countries. Textbook*. T.: TDIU.
- Aliyeva, M. T. (2007). *Turistik mamlakatlar iqtisodiyoti. Darslik*. T.: TDIU.
- Anvarovna N. D. et al. (2022) *Agroturizmning turizm turlarida o'ziga xos o'rni va tasniflanishi //so 'ngi ilmiy tadqiqotlar nazariyasi. – T. 5. – №. 1. – C. 42-47.*
- Campbell, J.M.; Kubickova, M. (2020) *Agritourism microbusinesses within a developing country economy: A resource-based view. J. Destin. Mark. Manag.* 17, 100460.
- Fayzullayev M., Nurmatov N., Yaxshiboyev B. (2024) *Agroturizmni rivojlantirishning asosiy xususiyatlari //Pecypcосберегающие технологии на транспорте. – C. 108-112.*
- Fortune Business Insights (2020). *Agritourism Market Size, Share & COVID-19 Impact Analysis, By Type (Direct-market, Education & Experience, and Event & Recreation), and Regional Forecast, 2020–2027. July 2020. Report ID: FBI103297. Available online: <https://www.fortunebusinessinsights.com/agritourism-market-103297> (accessed on 1 November 2020).*
- Iancu, T.; Iancu, T.; Brad, I.; Popescu, G.; Marin, D.; Adamov, T. (2020) *Agritourism Activity-A “Smart Chance” for Mountain Rural Environment’s Sustainability. Sustainability*, 12, 6237.
- Karabati, S.; Dogan, E.; Pinar, M.; Celik, L.M. (2009) *Socio-Economic Effects of Agri-Tourism on Local Communities in Turkey: The Case of Aglasun. Int. J. Hosp. Tour. Adm.* 10, 129–142.
- Kizos, T.; Iosifides, T. (2007) *The Contradictions of Agrotourism Development in Greece: Evidence from Three Case Studies. South. Eur. Soc. Polit.*, 12, 59–77.
- Marques, H. (2006) *Searching for Complementarities between Agriculture and Tourism. Tour. Econ.* 12, 147–155
- McGehee, N.G.; Kim, K.; Jennings, G.R. (2007) *Gender and motivation for agri-tourism entrepreneurship. Tour. Manag.* 28, 280–289.
- Mirzaev, M.A., & Alieva, M. T. (2011). *Fundamentals of tourism. Textbook*. Tashkent. 2011y.
- Noa G. y Gascón G. (2019). *Los productos agro-turísticos como una iniciativa de desarrollo local en Cuba. Revista Universidad & Ciencia*. Vol. 8, No. 3. Agosto-noviembre, 2019. ISSN: 2227-2690 RNPS: 2450. Descargado de: <http://revistas.unica.cu/uciencia>
- Ollenburg, C.; Buckley, R. (2007) *Stated Economic and Social Motivations of Farm Tourism Operators. J. Travel Res.* 45, 444–452.
- Osorio, R., Espeitx, E, y Serrano, V R. (2015). *Patrimonialización del queso añejo y Turismo rural en Zacazonapan, Estado de México. Revista Turydes: Turismo y Desarrollo*. No. 19. <http://www.eumed.net/rev/turydes/19/zacazonapan.html>.
- Oyner, L.; Kline, C.; Oliver, J.; Kariko, D. (2018) *Exploring emotional response to images used in agritourism destination marketing. J. Destin. Mark. Manag.* 9, 44–55.
- Palmi, P.; Lezzi, G.E.; Lezzi, G. (2020) *How Authenticity and Tradition Shift into Sustainability and Innovation: Evidence from Italian Agritourism. Int. J. Environ. Res. Public Health*, 17, 5389.
- Pumares Chat, Argelia C. (2019). *El Agroturismo: una opción para el Desarrollo Económico de Ich-Ek, Hopelchén, Campeche. Revista Electrónica Multidisciplinaria de Investigación y Docencia*. No. 15. Diciembre 2018 – mayo 2019.
- Riveros, H y Blanco, M. (2003). *El agroturismo, una alternativa para revalorizar la agroindustria rural como mecanismo de desarrollo local*. Lima, PE, IICA-Prodar
- Rodríguez Alonso, G. (2019). *El Agroturismo, una visión desde el desarrollo sostenible. Revista Centro Agrícola*. Volumen 46, No.1. Facultad de Humanidades, Universidad Central Marta Abreu de Las Villas, Carretera a Camajuaní km 5½, Santa Clara. Cuba.
- Santeramo, F.G.; Barbieri, C. (2017) *On the demand for agritourism: A cursory review of methodologies and practice. Tour. Plan. Dev.* 14, 139–148.
- Sonnino, R. (2004) *For a 'Piece of Bread'? Interpreting Sustainable Development through Agritourism in Southern Tuscany. Sociol. Rural.* 44, 285–300.

Tew, C.; Barbieri, C. (2012) *The perceived benefits of agritourism: The provider's perspective. Tour. Manag.*, 33, 215–224.

To'uchiyevna A.M. et al. (2023) *O'ZBEKISTONDAGI AGROTURIZM IMKONIYATLARI VA AGROTURIZM MARKAZLARI //Journal of Integrated Education and Research. – T. 2. – №. 4. – С. 21-24.*

To'uchiyevna, A. M., & Norbo'tayevich, N. A. (2007). *TURIZM M E N E J M E N T I*.

United Nations. (2020) *The Sustainable Development Goals Report. 2020. Available online: <https://unstats.un.org/sdgs/report/2020/The-Sustainable-Development-Goals-Report-2020.pdf> (accessed on 27 October 2020).*

Алиева, М. Т. (2019). *СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ МЕНЕДЖМЕНТА ПРЕДПРИЯТИЙ ТУРИСТСКОЙ ИНДУСТРИИ В УЗБЕКИСТАНЕ. Тенденции и проблемы развития туризма и гостеприимства в XXI веке (pp. 17-25).*

Словар (1958) *Kratkiy slovar inostrannykh slov. –M.: «Izd.inostr.i nas.slovarey», - s. 404*

Чернышова Е., Силова Д. (2024) *Агротуризм: источник дохода фермеров или способ возрождения села //Агроинвестор: [сайт].-URL: <https://www. agroinvestor.ru/regions/article/24748-agroturizm-istochnik-dokhoda-fermerovili-sposob-vozhrozhdeniya-sela/>(дата обращения: 02.01. 2024).*